

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908. Första Kammaren. N:o 21.

Onsdagen den 11 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Hammarskjöld* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ecklesiastik boställsordning;

2:o) med förslag till lag om prästerskapets aflöning m. m.;

3:o) med förslag till lag angående lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning;

4:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 13 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 oktober 1873;

5:o) angående försäljning af äganderätten till kronan tillhöriga lägenheten Husqvarna Norrgården n:o 2 i Hakarps socken och Jönköpings län;

6:o) angående ändrings- och nybyggnadsarbeten vid ridskolan å Strömsholm;

7:o) angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Duckarp n:o 1 med tillhörande i Kristianstads län; och

8:o) angående lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 35, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894; och

n:o 36, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen angående äganderätt till skrift.

Anställdes val af tjugufyra valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr <i>Almgren, O.</i> ,	med 88 röster,
» <i>v. Baumgarten</i>	» 88 »
friherre <i>Beck-Fries, C. J.</i> ,	» 88 »
herr <i>Berg, Gustaf Axel</i> ,	» 88 »
» <i>Berggren, Henrik</i> ,	» 88 »
» <i>Cedercrantz</i>	» 88 »
» <i>Ekströmer</i>	» 88 »
» <i>Fahlbeck</i>	» 88 »
friherre <i>Falkenberg</i>	» 88 »
herr <i>Grundberg</i>	» 88 »
grefve <i>Levenhaupt</i>	» 88 »
herr <i>Lindgren</i>	» 88 »
» <i>Lithander</i>	» 88 »
» <i>Lundeberg</i>	» 88 »
» <i>v. Mentzer</i>	» 88 »
» <i>Nyström, J. F.</i> ,	» 88 »
» <i>Paulson</i>	» 88 »
» <i>Ridderbjelke</i>	» 88 »
» <i>Tamm, P. G.</i> ,	» 88 »
» <i>Tillberg</i>	» 88 »
friherre <i>Trolle</i>	» 88 »
herr <i>Wester</i>	» 88 »
» <i>Wijk, Erik</i> ,	» 88 »
» <i>Björklund</i>	» 87 »

Företogs val af åtta suppleanter för kammarens valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter val-

förrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för kammarens ifrågavarande valmän utsedde:

herr <i>Wennberg</i>	med 82 röster,
» <i>Bohnstedt, Edvard,</i>	» 82 »
» <i>Danström</i>	» 82 »
» <i>Ekelund</i>	» 82 »
» <i>Bergendahl</i>	» 82 »
» <i>Rogberg</i>	» 82 »
» <i>Lilliesköld</i>	» 81 »
» <i>Enhörning</i>	» 80 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs och hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 2 den af herr *Berg, Gustaf Axel*, nästlidne dag afgifna och då bordlagda motion, n:o 49, angående skrifvelse till Konungen i fråga om anordnande af en eller två kreditanstalter för tillgodoseende af kommuners och vissa fastighetsägares lånebehof.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 7 och 10 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 28, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bestämmelser i syfte att inteckning i tomträtt må i kreditafseende likställas med fastighetsinteckning m. m.

*Om likstäl-
lande af in-
teckning i
tomträtt med
fastighets-
inteckning.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 209, hade herrar *C. A. Lindhagen* och *K. A. Tengdahl* hemställt, att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag till ändring i gällande lagstiftning i syfte att inteckning i tomträtt måtte i kreditafseende lagligen likställas med fastighetsinteckning, äfvensom vidtaga åtgärder för att i möjligaste mån ändringar måtte i enahanda syfte vidtagas i de af Kungl. Maj:t fastställda reglementen för inrättningar, som förvaltade medel.

Utskottet hade på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Afzelius: Jag ämnar, herr talman, icke yrka ändring i det slut, hvartill lagutskottet kommit, men då detta är en fråga af mycket stor aktualitet och praktisk vikt, ber jag att få säga några ord.

*Om likstäl-
lande af in-
teckning i
tomträtt med
fastighets-
inteckning.
(Forts.)*

Jag skall icke inlåta mig på någon allmän principdiskussion om tomträttens utvecklingsmöjligheter och framtid. För min del betraktade jag detta institut från början ganska skeptiskt, men jag blef fullkomligt omstämmd genom den erfarenhet, jag själf gjort och hvad jag haft tillfälle att se. Jag anser tomträtten hafva en ganska stor uppgift i vårt land, och detta på två sätt: det ena genom att direkt gifva tillfälle för en stor del af befolkningen i våra städer och tät bebyggda platser att få bättre bostadsförhållanden än nu, vida bättre och billigare än nu är fallet, men också därigenom, att medelst detta institut skapas, särskildt för de större städerna, möjlighet att på ett vida fullkomligare sätt än nu dirigerande och modererande inverka på tomtspekulationen och därigenom indirekt verka för samma mål. Jag anser således, att detta institut bör på allt sätt främjas. Men naturligtvis, intet kan främjas utan att man lägger in personlig energi och personligt intresse, och detta gäller här desto mer som man här har att göra med någonting som är nytt och i viss mån främmande för vårt åskådningssätt, något som därför gifvetvis mötes af en viss fördom. Motionären har i den vägen inlagt stor förtjänst.

Naturligtvis skapas icke någon praktisk nytta af tomträtten bara genom en lag. Det är mycket annat, som skall komma till. För att den skall kunna åstadkomma hvad därmed afses, måste man bereda möjlighet för kredit. Den formella möjligheten är skapad genom lagen. Tomträtten kan intecknas och inteckningen kan sedan belånas. Naturligtvis kan icke någon lag i världen tvinga folk att låna ut pengar mot inteckning i tomträtt. Det beror helt och hållet på hvad den säkerheten är värd. Något sådant har motionären icke heller afsett, utan han har velat aflägsna hindren för att tomträttsinteckning skall kunna komma i paritet med fastighetsinteckning, såvidt det gäller belåning i vissa allmänna kassor. Hade nu lagutskottet sagt blankt nej till detta, det kan aldrig komma i fråga, då skulle jag inlagt en bestämd gensaga häremot. Men det har lagutskottet icke sagt. Utskottet har endast sagt, att tomträtten ännu icke tagit faktisk gestalt, att den är en möjlighet och ännu icke en verklighet, och förrän den blifvit en verklighet, kan man icke afgöra hvad den säkerheten är värd. Jag måste erkänna riktigheten af detta.

I sin reservation intar reservanten en mera moderat ståndpunkt. Han skulle vilja, att Kungl. Maj:t toge »i öfvervägande huruvida, i hvad mån och under hvilka villkor inteckning i tomträtt må såsom säkerhet för lån kunna uti lagar och författningar likställas med vanlig fastighetsinteckning.» Detta vill väl säga, skulle jag vilja säga i stället, att han vill hafva utredning i under hvilka villkor och i hvad mån en sådan säkerhet, inteckning i tomträtt, må kunna såsom säkerhet belånas i vissa allmänna kassor. I och för sig skulle jag visserligen icke hafva

något emot en sådan utredning, men jag är för min del icke böjd att ansluta mig till detta yrkande af två skäl. För det första tror jag, att om en sådan utredning inledes, kommer det att blifva en välkommen anledning för alla dessa, som tveka och vilja dröja, att säga: saken är ny och opröfvad, låt oss vänta tills utredningen kommit. Hvad i denna sak behöfves är att handla och handla snabbt. Det andra skälet är, att på den vägen skulle man måhända komma till något, som lagstiftaren vid skapandet af tomträttsinstitutet ansett vara ytterligt angeläget att undvika, nämligen ett tvångsreglementerande på förhand. Man ville, att detta institut skulle få fritt utveckla sig under ledning af kloka och erfarna män på olika orter. På det sättet skall det taga fart, på det sättet skall det blifva något nyttigt och lämpligt. Det vore ytterligt sorgligt, om den kalla försiktiga handen lades på detta och man sade: så få ni göra och så få ni icke göra, i alla möjliga detaljer. Under sådana förhållanden kan ett institut, som ännu blott är ett frö, komma att dö.

Om likställande af in-teckning i tomträtt med fastighets-inteckning.
(Forts.)

Jag anser således för min del det vara bäst, att tomträtten nu till en början får fritt utveckla sig och vinna den terräng, som jag hoppas den skall vinna. Då är jag öfvertygad om att det icke skall dröja länge innan den fått det erkännande, som herr Lindhagen önskar och som jag också önskar, d. v. s. att det icke skall finnas hinder för att säkerheten i tomträttsintekning skall kunna uppskattas till hvad den verkligen är värd, och inteckningen också kunna belånas i allmänna kassor.

Jag har intet särskildt yrkande.

Herr Kinander: Herr talman, mina herrar! Ehuru jag efter den siste ärade talarens anförande icke tilltror mig att här framställa något yrkande mot lagutskottets förslag, har jag likväl velat begagna mig af tillfället att säga några ord.

Tomträtten är, såsom vi alla veta, ett nytt institut, och vi torde ock alla vara ense därom, och det är jämväl af lagutskottet erkänt, att detta institut för sitt genomförande kräfver ganska starkt ekonomiskt underlag. Det måste beredas stora och tillfredsställande kreditmöjligheter för att det nya institutet skall komma ut i verkligheten och blifva till den nytta, som det efter min tanke kan bereda. Jag instämmer i detta hänseende helt och hållet med den siste ärade talaren.

Nu säger emellertid lagutskottet, när det gäller att tillse, huruvida icke tomträttsintekningarna kunna mottagas för kredit i af staten reglerade kassor och inrättningar: vi vilja se först, hur tomträtten gestaltar sig i verkligheten. Det är godt och bra, men det förefaller mig, som om utskottet i någon mån ställt saken på hufvudet. Å ena sidan är det så, att det behöfves kredit för att föra detta institut fram i verkligheten, och

*Om likstäl-
lande af in-
teckning i
tomträtt med
fastighets-
inteckning.
(Forts.)*

å andra sidan säger man: jag vill hafva det realiseradt i verk-
ligheten, innan jag kan bestämma villkoren för att gifva kredit.

Den siste talaren har framhållit, hurusom vid institutets ska-
pande det lades mycken vikt på att icke från början reglera
detsamma alltför mycket. Jag tror, att detta är godt och väl,
men i ett hänseende anser jag, att det icke skulle skada, om
staten vore med och bestämde villkoren för tomträttsinstitutet,
nämligen vid fastsläandet af de villkor, som erfordras för att
inteckning i tomträtt skall kunna blifva ett godt och betryggande
kreditunderlag.

Jag tror således, att det icke hade varit olämpligt, om man
här fått ansluta sig till reservationen vid lagutskottets betänkande,
i hvilken motionären väsentligt modifierat sitt i motionen fram-
ställda förslag, och jag skulle gärna ha varit med om att hos
Kungl. Maj:t anhålla om utredning för att få klart, huru tomträtts-
rätten i kredithänseende lämpligast bör gestaltas.

Jag vill emellertid icke besvära kammaren med något yr-
kande.

Herr Trygger: Jag fruktar, att den siste ärade talaren
gjorde lagutskottet något orätt, då han påstod, att utskottet genom
sitt resonemang så att säga ställt saken på hufvudet. Jag kan
åtminstone icke för min del finna, att det ligger någon motsägelse
i att förklara, att detta institut måste först fixera sig, så att tomträtts-
rätten på de särskilda orterna får ett bestämdt innehåll, innan
man kan reglera med afseende å kassor och låneinrättningar,
på hvilka villkor må till tomträttsinnehafvaren kunna medgifvas
lån. Såvidt jag kan förstå, är det alldeles omöjligt att en viss
säkerhet kan godtagas, innan man har klart för sig hvad denna
säkerhet innebär, och det är just detta man för närvarande icke
vet. En tomträtt kan hafva ett ganska stort belåningsvärde, men
den kan ock hafva så godt som intet egentligt belåningsvärde.
Allt beror på hvilket innehåll man ger tomträtten, och under
sådana förhållanden är det väl riktigt att uppskjuta reglemen-
teringen, till dess detta innehåll blifvit bestämdt.

Däremot står det naturligtvis öppet för hvar och en, som
kan anskaffa pengar och vill uppmuntra tomträttsinstitutet, att
göra detta, då han naturligtvis i hvarje särskildt fall får se till,
att den tomträtt, i hvilken han tar inteckning, har tillräckligt
värde för att lämna säkerhet för det utlånade kapitalet.

Jag har velat säga detta för att närmare förklara utskottets
ståndpunkt.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren
biföll hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 7 och 10 innevarande månad bordlagda utlåtande, n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform. *Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.*

Med föranledande af en inom Andra Kammaren af herr T. Zetterstrand i ämnet väckt motion, n:o 25, hade nämnda kammarens tillfälliga utskott hemställt, att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhölle, det täcktes Kungl. Maj:t i fråga om de ämbets- och tjänstemän, hvilkas tjänsteutöfning icke vore af beskaffenhet att föranleda bärande af uniform, vidtaga de åtgärder, Kungl. Maj:t kunde finna skäligen, för att den skyldighet, som i detta afseende till äfventyrs kunde anses åligga dem, blefve upphäfd.

Sedan utskottets ifrågavarande hemställan af Andra Kammaren bifallits samt ärendet öfverlämnats till Första Kammaren, hade denna kammare hänvisat detsamma till förberedande behandling af sitt första tillfälliga utskott. som i nu föredragna utlåtande på anförda skäl hemställt, att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut.

Friherre Palmstierna: Å sidan 1 i förevarande utskottsutlåtande återfinna vi den hemställan, som göres i här behandlade motion, nämligen att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t i fråga om de ämbets- och tjänstemän, hvilkas tjänsteutöfning icke är af beskaffenhet att föranleda bärande af uniform, meddela sådant förklarande, hvarigenom den skyldighet i detta afseende, som kan anses åligga dem, blifver upphäfd.

Å sidan 7 i betänkandet säger utskottet: »Af hvad utskottet anført framgår, att utskottet hyser sympatier för motionens syfte.» För min del får jag bekänna, att jag också hyser sympatier för motionens syfte, ty enligt min uppfattning förhåller det sig så med bärande af en hel del af de civila uniformerna, att det icke vidare är af nöden. För öfrigt kosta uniformerna i allmänhet ganska mycket att anskaffa, och dessutom begagnas många af dem mycket sällan, hvarför det är en hel del personer, som, sedan de väl fått vidkännas den stora utgiften för anskaffandet af en uniform, snart nog finna, att den icke längre passar för deras växt. Då det i alla fall kan förefinnas vissa skäl för att åtminstone de högre ämbetsmännen vid åtskilliga tillfällen, upp- vaktningar, större fester etc., äro iklädda uniform, synes mig, att det bästa vore, att det funnes föreskrifvet, icke skyldighet, men rättighet för den ene eller andre ämbetsmannen att bära uniform. Då utskottet å sidan 8 säger, att, såvidt utskottet kunnat inhämta, någon *skyldighet* icke finnes föreskrifven, så

Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.

(Forts.)

skulle, såsom utskottet också fortsätter, antagligen icke mycket blifva vunnet med aflåtande af en skrifvelse af det innehåll, Andra Kammaren för sin del beslutit. Då man dessutom kan sätta i fråga, huruvida det är Riksdagens sak att syssla med uniformsfrågor, då Riksdagen i alla händelser torde hafva så mycket annat och viktigare att göra, har jag här endast i korthet velat framhålla min åsikt, nämligen att jag sympatiserar med den i ämnet framlagda motionen, men jag har för tillfället intet yrkande att göra.

Herr Cavalli: Jag hade verkligen trott, att någon af utskottets ledamöter skulle känt sig manad att besvara den siste ärade talarens anförande, ehuru väl detsamma icke utmynnade i något yrkande, men då man från utskottets sida ansett sig kunna underlåta att uppträda, ber jag nu att få sätta utskottet i tillfälle att svara.

Jag kan väl förstå, att de civila ämbetsmän här i kammaren, som äro i tjänst, icke vilja yttra sig i frågan — de äro så att säga parter i saken; och för dem, som icke äro ämbetsmän, är frågan tämligen likgiltig. Då jag har varit ämbetsman, men icke längre är det och icke heller någonsin kommer att åter blifva det, torde jag kanske kunna anses hafva rättighet att yttra några ord, hvilka jag grundar på egen erfarenhet i ämnet. Jag får då öppet tillstå, att under den långa tid, jag varit ämbetsman, har det aldrig beredt mig någon trefnad att bära civil uniform; och det är väl icke så underligt. Ty, mina herrar, hvaraf består den civila uniformen? Jo, den består först och främst af frack, som i regel är försedd med uppstående krage, hvilken — såvidt jag förstår — bereder bäraren af detta plagg ganska stor otrefnad. Vidare hör ju till den civila uniformen en värja, hvilken för en gammal skrifkarl, som tillbringar sitt lif vid skrifbordet, är en tämligen öfverflödig beklädnads-persedel. Slutligen hör också till denna uniform — trekantig hatt, hvilkens lämplighet och prydlighet nog kan vara omtvistelig.

Och så, mina herrar, skulle jag vilja säga, att jag har sett åtskilliga gamla herrar, som i civil högtidsdräkt tett sig förmånligt; men jag kan dess värre icke gifva dem samma intyg från de tillfällen, när jag sett dem i civil uniform, ty den civila uniformen är onekligen icke ägnad att förhöja utseendet. Denna uppfattning torde icke vara enastående för det äldre släktet. Jag känner flera unga ämbetsmän, som dela denna uppfattning.

Nu har utskottet ställt sig mycket välvilligt gent emot motionen. Utskottet har, såvidt jag kan finna, i största möjliga utsträckning själf upptagit alla de skäl, som kunna anföras mot motionen, och vederlagt dem. Man skulle då hafva kunnat vänta, att utskottet logiskt skulle hafva kommit till det slutet, att det tillstyrkt bifall till någonting, som ginge i motionens

syfte; men detta har utskottet icke gjort. Utskottet har ett enda skäl emot antagandet af motionen, och det är samma skäl, som friherre Palmstierna redan berört, nämligen att då, såvidt man kunnat inhämta, någon *skyldighet* att bära civil uniform icke finnes föreskrifven, så skulle antagligen icke mycket blifva vunnet med ett bifall till motionen. Dessa ord, hvilka herrarne återfinna i utskottets utlåtande på sidan 8, definiera fullt klart och tydligt utskottets tankegång, och jag skall nu tillåta mig visa, att just därför att denna tankegång icke torde vara fullt riktig, så blir naturligtvis konklusionen icke heller riktig. Utskottet har kursiverat ordet »skyldighet» och däraf trott sig kunna komma till det slut, hvartill utskottet kommit. Utskottet har däremot underlåtit att kursivera de ord, hvilka följa närmast efter ordet »skyldighet», nämligen orden »icke finnes föreskrifven». Dessa tre ord hade också bort kursiveras. Om det nämligen icke finns bestämmelser, som föreskrifva, att en ung ämbetsman skall bära uniform, så är detta ofta likgiltigt i praktiken, ty om han, när han börjar sin bana, af vederbörande chef får höra uttalas något i den riktningen, att man önskar, att uniform skall bäras, så är det för den unge mannen i allmänhet liktydigt med en befallning. Om han vidare ser alla sina kamrater bära uniform, så hvarför skall han inte göra det, han kan inte ensam underlåta att göra det. Det är slutligen att märka, att vid många offentliga tillfällen, vid stora bjudningar och andra officiella tillställningar af mångahanda slag, såsom järnvägsinvigningar m. m., m. m., står det på bjudningskortet »klädsel: uniform». Om man då icke bär sådan, så visar man sig vilja skilja sig från andra. Härmed torde vara ådagalagdt, att det icke är skyldigheten, som spelar roll, då förpliktelse i allt fall förefinnes.

Nu har jag trott mig finna, att det vore en enkel sak att komma till ett förslag i den riktning, motionen afser, utan att man därför direkt behöfde instämma med Andra Kammarens tillfälliga utskott. Jag vill icke upptaga tiden vidare, utan har endast velat framhålla, att man lätt skulle kunna nå det åsyftade målet genom en återremiss, hvarför jag tillåter mig hemställa därom.

Jag vill endast tillägga ett par ord. Det kan hända, att hvad Riksdagen här beslutar är tämligen likgiltigt, ty dess bättre se vi nu från högre ort prof på anspråkslöshet och enkelhet i många riktningar, i många ting, och det kan ju hända, att frågan går igenom ändå. Jag har emellertid tyckt, att det icke vore skäl att utan vidare kasta frågan tillbaka, då den en gång blifvit väckt. Det är därför, herr talman, som jag tillåter mig yrka återremiss i ärendet.

Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.
(Forts.)

Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.

(Forts.)

Herr von Stapelmohr: Den talare, som först hade ordet, sade, att det kanske icke är Riksdagens sak att sysselsätta sig med frågan om bruket af civil uniform. Däri kan han ju hafva rätt. Den fråga, som nu föreligger, eller den om upphäfvande i vissa fall af dylik skyldighet, kan svärligen räknas till de stora riksvårdande angelägenheterna, hvilka landets representanter hafva att behandla, men den är icke af så oväsentlig betydelse, att den ej förtjänar uppmärksamhet af Riksdagen, ty det gäller ju att afskaffa ett bruk, som visserligen har ålderns helgd, men som numera icke uppbäres af tidsandan och som, om det skall följas, kan medföra ganska betydande utgifter.

Af den, låt vara ofullständiga, utredning, angående ursprunget till och bruket af civil uniform, som utskottet lyckats få, har utskottet fått den uppfattningen, att frågan är af den art, att den bör omfattas med sympatier. I själfva verket har äfven utskottet ställt sig välvilligt mot motionens syfte, sådant detta framstår icke i motionens kläm, utan i motionens motivering. Utskottet skulle därför icke heller ha varit obenäget att understödja Andra Kammarens beslut, såvida detta varit affattadt på ett annat sätt. Men nu går detta beslut ut därpå att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om upphäfvande af den skyldighet, som till äfventyrs kan anses äligga civila ämbets- och tjänstemän att använda uniform, undantagandes där deras tjänsteutöfning föranleder bärande af sådan. Då nu, såvidt till utskottets kännedom kommit, någon skyldighet att bära uniform för dessa personer icke finnes utom vid viss tjänsteutöfning i beröring med allmänheten, kan jag icke finna formellt riktigt och ej heller lämpligt att besvara Kungl. Maj:t med en skrifvelse om upphäfvande af en skyldighet, som icke existerar.

Den siste talaren yttrade, att om utskottet hade haft sådana sympatier för motionen, som utskottets motivering tyckes visa, så skulle väl utskottet ha kunnat finna någon form för en hemställa om upphäfvande af uniformsbruket, som kunnat accepteras.

Ja, utskottet har verkligen sökt att få fram en sådan affattning af klämman, som mera smidigt skulle sluta sig till motiveringen och bättre föra motionärens önskingar till målet. Men utskottet har därvid stött på svårighet att få en tillfredsställande affattning inom ramen för Andra Kammarens beslut. Utom den ramen har utskottet ej ansett sig äga befogenhet att gå.

Det är detta, som föranledt utskottet att till Första Kam-maren hemställa, det Första Kam-maren icke måtte biträda Andra Kam-marens redan fattade beslut.

Godkänner nu Första Kam-maren utskottet betänkande såväl i afseende på slutet som på motiveringen, så finnes i motiveringen för den, som framdeles skulle vilja ånyo draga frågan under Riksdagens pröfning, ett stöd och en ledning för en framställning,

hvarigenom målet bättre kan vinnas än genom det af Andra Kammaren fattade beslut.

Af dessa skäl, herr talman, hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.

(Forts.)

Herr von Möller: Det torde väl icke finnas någon i denna kammare, som icke vet, att mina sympatier ligga för motionen. Men jag skulle ha varit herr Cavalli synnerligen tacksam, om han, när han själf insåg och måste erkänna, att det tillfälliga utskottet befann sig så att säga i ett slags bur, också hade föreslagit någon positiv utväg för oss att komma *ur* den där buren, däri vi fastlästs genom motionärens och Andra Kammarens formulering af klämmarne. Inom utskottet sympatiserade vi samtliga med motionens syfte, och vi gjorde oss all möda att söka få till stånd ett tillstyrkande inom den gifna ramen och undersökte huruvida det finnes någon »skyldighet» att bära civil uniform. Nu finns det, såsom herr Cavalli själf har medgifvit, icke någon sådan skyldighet. Men det finns förpliktelser och häfd i detta afseende, invände han. Ja, det kan ju vara besvärligt nog, och ingen skulle hellre än jag vilja, att just dessa unga personer, för hvilka bärande af civil uniform i tjänsten förekommer, finge slippa att göra detta. Utskottet tänkte emellertid, att när utskottet gjort ett sympatiuttalande för motionen, skulle höga vederbörande naturligtvis — och för närvarande finns det ju många af höga vederbörande närvarande i kammaren — lägga utskottets ord på hjärtat.

Vi kunde emellertid icke komma *ur* den bur, där vi sutto. Det var icke vi själfva, som hade stängt in oss, utan det var Andra Kammarens utskott och motionären, som gjort detta, motionären, som dock talar i mindre obestämda ordalag än Andra Kammarens tillfälliga utskott. Detta utskott hemställer, »att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t i fråga om de ämbets- och tjänstemän, hvilkas tjänsteutföring icke är af beskaffenhet att föranleda bärande af uniform, vidtagna de åtgärder Kungl. Maj:t kan finna skäligen, för att den skyldighet, som i detta afseende *till äfventyrs* kan anses åligga dem, må blifva upphäfd».

Utskottets har här satt in ordet »till äfventyrs». Herrarna måste medge, att nog är detta skrifvet bra underligt. Man söker liksom Arkimedes förgäfves efter en fast punkt.

Hade det funnits någon möjlighet att få reda på denna »skyldighet» att bära civil uniform, så hade naturligtvis det tillfälliga utskottet, och primus inter pares jag själf, velat vara med om att taga bort en sådan skyldighet. Men såsom det nu är, ha vi inom utskottet icke kunnat komma till något annat slut, då vi icke haft rätt att gå utom motionens ram.

Om upphäfvande i vissa fall af skyldighet att bära civil uniform.

Det hade varit bättre, om herr Cavalli i stället för att utan vidare yrka återremiss hade velat diktera, hur utskottet borde skriva.

Med ledsnad måste jag i likhet med utskottets ordförande yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Cavalli: Jag har endast ett par ord att säga till direkt svar på den siste talarens anförande. Han riktade en erinran mot mig, därför att jag icke hade formulerat, hur utskottets hemställan skulle vara.

Ja, men är det icke för mycket begärdt af en, som icke sitter i utskottet? Det är icke så lätt att på stående fot formulera ett förslag, och därför har jag yrkat återremiss, för att man, efter öfvervägande af hvad som under diskussionen förekommit och vid jämförelse däraf med motionen och Andra Kammarens beslut, måtte komma till ett tillfredsställande resultat. En anvisning, i hvilken riktning förslaget skall gå, är ju lätt att finna, om man sammanställer, hvad som här är sagdt. Jag tror, att mitt yrkande om återremiss är fullkomligt befogadt. Jag vidhåller det yrkandet.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter herr talmannen i enlighet med därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Första Kammarens tillfälliga utskott hemställt i utlåtande n:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—49;

Nej—52.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande sammansatta stats- och bankoutskottets den 6 och 7 i denna månad bordlagda memorial n:o 2, angående bemyndigande för riksgäldskontoret att ställa till riksbankens förfogande riksgäldskontorets skuldförbindelser i form af skattkammarväxlar.

Punkten 1.

Med anledning af fullmäktiges i riksgäldskontoret i en till statsutskottet aflåten skrivelse därom gjorda hemställan, hade sammansatta stats- och bankoutskottet, till hvars behandling ärendet på grund af öfverenskommelse mellan statsutskottet och bankoutskottet öfverlämnats, i föreliggande punkt hemställt, att Riksdagen måtte bemyndiga riksgäldskontoret att på framställning af fullmäktige i riksbanken ställa till riksbankens förfogande riksgäldskontorets skuldförbindelser i form af skattkammarväxlar eller i annan form intill ett belopp af 40 millioner kronor i utländskt mynt med en löpetid af högst två år äfven- som att genom öfverenskommelse med fullmäktige i riksbanken träffa erforderliga närmare bestämmelser, rörande skuldförbindelsernas form, belopp, löpetid, myntslag, inlösen m. m.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2.

I händelse Riksdagen bifölle hvad sålunda blifvit af utskottet i föregående punkt föreslaget, hade utskottet i förevarande punkt hemställt, att statsutskottet måtte erhålla uppdrag att föreslå de stadganden i riksgäldskontorets reglemente, som af beslutet kunde blifva en följd.

*Ang. uppdrag
åt statsutskottet att
föreslå vissa
stadganden i
riks-gäldskon-
torets regle-
mente.*

Herr Cavalli: Jag har begärt ordet vid denna punkt, som är af formell natur, och icke vid den första, därför att jag vill söka göra klart, att här är en formell åtgärd i fråga, och jag tror, att i denna sak bör sägas några ord.

Det har, sedan det började blifva känt, att fullmäktige i riksgäldskontoret i samförstånd med fullmäktige i riksbanken gått in till Riksdagen med framställning om dessa skattkammarväxlar, i en del af pressen varit tal om, att Sverige vore färdigt att lägga upp ett nytt statslån, som slutligen fixerades, som känt är, till fyrtio millioner kronor. Det är af en vikt, mina herrar, att denna uppfattning, som förfäktats med en viss ifver och ihärdighet, varder emotsagd. Här är icke fråga om att lägga upp något nytt statslån, och ingen, icke ens den, som flyktigt ögnat igenom detta förslag, kan säga, att så är fallet, men det är farligt för oss och vår kredit i utlandet, om detta rykte får oemotsagdt gå

*Ang. uppdrag
åt statsut-
skottet att
föreslå vissa
stadganden i
riksgäldskon-
torets regle-
mente.
(Forts.)*

till den utländska pressen. Jag har därför begärt ordet vid denna formella punkt för att betona, hvad jag nu sagt, och erinra om, att här är endast fråga om att få in en paragraf i riksgäldskontorets reglemente, hvarigenom åt fullmäktige i riksgäldskontoret gifves en viss befogenhet under vissa villkor och förutsättningar och sålunda icke i någon form tal om uppläggande af ett nytt statslån.

Det är dessa ord, herr talman, jag velat yttra för att få dem antecknade i kammarens protokoll.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 15, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af tullen å spannmål; och

n:o 16, i anledning af väckt motion angående tullen å kläder;

lagutskottets utlåtande n:o 29, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af rätten att föra talan på grund af fullmakt vid kommunalstämma m. m.; äfvensom

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 3, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärarpersonalen vid småskolor m. m., dels ock två med föranledande af propositionen väckta motioner.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nädiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ecklesiastik boställsordning,

2:o) med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.,

3:o) med förslag till lag angående lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning m. m., äfvensom

4:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 13 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 oktober 1873,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående försäljning af äganderätten till kronan tillhöriga lägenheten Husqvarna Norrgården n:o 2 i Hakarps socken och Jönköpings län;

2:o) angående ändrings- och byggnadsarbeten vid ridskolan å Strömsholm; samt

3:o) angående försäljning af lägenheter från förra militie-bostället Duckarp n:o 1 med tillhörande Kristianstads län.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga proposition till Riksdagen, angående lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891, angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Herr *vice talmannen* erhöll på begäran ordet och yttrade: *Om tillsättande af ett särskildt utskott.*

Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte för sin del besluta, att ett särskildt utskott, bestående af 18 ledamöter, 9 från hvardera kammaren, skall tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen med förslag till 1:o) ecklesiastik boställsordning, 2:o) lag om prästerskapets aflöning m. m., 3:o) lag angående lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning, och 4:o) lag angående ändrad lydelse af 13 § i förordningen angående främmande trosbekännares och deras religionsöfning den 31 oktober 1873, än äfven de ytterligare framställningar, som kunna komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

För den händelse kamrarna enas om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af nämnda frågor, hemställer jag vidare, att kammaren ville besluta att för ledamöterna i utskottet från denna kammare välja 6 suppleanter.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af aderton ledamöter, nio från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen med förslag till

1:o) ecklesiastik bostadsordning,

2:o) lag om prästerskapets aflöning m. m.,

3:o) lag angående lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning, samt

4:o) lag angående ändrad lydelse af 13 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 oktober 1873,

än äfven de ytterligare framställningar, som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

Jämlikt 37 § 1 mom. riksdagsordningen skulle Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Vidare bifölls herr vice talmannens hemställan om val af suppleanter i det ifrågasatta särskilda utskottet.

Justerades nio protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 12,34 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Rättelse.

I Första Kammarens protokoll för den 29 februari, häft. 18, sid. 3, rad. 2 uppifrån står: 1908 läs: 1898.